

RG-1995-437 (66-95)

INSTANS:	Oslo byrett - dom
DATO:	1994-10-07
PUBLISERT:	RG-1995-437 (66-95)
STIKKORD:	Avtalerett. Avtalerevisjon. Tilbakebetaling av skolepenger. Avtaleloven §36.
SAMMENDRAG:	A ble opptatt som elev ved en privat skole. Skolepengene for et halvt års kurs utgjorde kr. 34.000. Hun fulgte undervisningen den første uken. Ved begynnelsen av neste uke maktet hun ikke å fortsette, og reiste tilbake til hjembyen. Skolen ville ikke betale tilbake kr. 17.000 som var innbetalt i skolepenger, under henvisning til opptaksvilkårenes bestemmelse om at kursavgift i slike tilfelle ikke ville bli refundert. - Retten la til grunn at A hadde store psykiske problemer ved skolestart, utløst av en venns selvmord kort tid tidligere. Det forelå legeerklæring om at hun av medisinske årsaker måtte bli i hjembyen. Retten fant under tvil at opptaksvilkårene ut fra en samlet vurdering måtte settes til side slik at A fikk refundert innbetalte skolepenger. Det ble bl.a. lagt vekt på beløpets størrelse, at skolen ikke hadde særlige ekstrautgifter som følge av at A uteble og at skolen tidlig fikk beskjed om at A måtte avbryte skolegangen.
SAKSGANG:	Oslo byrett. Dom 7. oktober 1994 i sak nr. 94-803 A/15
PARTER:	A (advokat Mie Reiersen) mot Oslo Frisørskole AS (advokat Truls Bøckmann Graff)
FORFATTER:	Byrettsdommer Thorleif Waaler Side 438

Saken gjelder krav om refusjon av innbetalte skolepenger.

Sakens bakgrunn.

A ble høsten 1992 opptatt som elev på kurs i vårsemesteret på Oslo Frisørskole AS. Kurset skulle vare i 25 uker med skolestart 4. januar 1993 og med skoleslutt i slutten av juni. Skolen har to kurs pr år med en kapasitet på inntil 32 elever pr kull. Til vårkurset 1993 var det ansatt 3 lærere/frisører ved skolen. Under siste halvdel av kursperioden benyttes elevene til klipp m. m. av kunder som betaler noe lavere sats enn vanlig.

I forbindelse med opptaket på skolen fikk elevene tilsendt opptaksvilkår med returslipp for undertegning. A undertegnet på slippet og returnerte denne. Fra opptaksvilkårene 1 hitsettes følgende:

« Semesteravgiften er kr. 34.000,-

Denne betales i 2 terminer.

1. termin: ved forfall
2. termin: umiddelbart, ved skolestart

Innbetaling av 1. termin ansees som bindende påmelding til semesteret. Skolen har begrenset kapasitet. Semesteravgiften vil derfor ikke bli refundert dersom du av en eller annen grunn ikke deltar.

Dog gjelder følgende: Ved alvorlig sykdom, kan du bli tatt opp som elev ved et senere semester. Du er dessuten forpliktet til å betale semesteravgift etter samme retningslinjer som før avbestilling.»

A fulgte undervisningen den første uken fra mandag 4. til fredag 8 januar, bortsett fra de siste fire timene på fredagen. Hun var sterkt deprimert. Hennes venn som kjørte henne hjem til Risør på

fredagen, ringte fra bilen til skolens rektor og antydte at hun muligens måtte slutte. Fra bilen ble det også ringt til lege Olav Martin Klepp i Risør. Etter at A kom hjem til Risør, hadde hun denne helgen flere samtaler med sin lege.

A reiste til Oslo igjen søndag 10 januar i den hensikt å prøve seg igjen på skolen fra mandag 11 januar. Dette maktet hun imidlertid ikke og tok bussen tilbake til Risør mandag morgen. A hevder at hun samme uke ga skolen telefonisk beskjed om at hun måtte slutte og samtidig fremsatte krav om refusjon av innbetalte skolepenger. Skolen bestrider at en slik telefonsamtale har funnet sted og har også avvist hennes senere skriftlige henvendelse datert 17. februar 1993:

« Da jeg ikke klarte å tilpasse meg Osломiljøet, så jeg ingen annen utvei enn å slutte Oslo Frisørskole. Jeg forsøkte, men jeg gikk i en evig redsel hele tiden. På den måten orket jeg ikke mere. Jeg har oppsøkt lege her i byen og lagt problemene frem for ham. Legen anbefalte meg da og flytte hjem igjen. Legeattest følger vedlagt. Jeg regner med at pengene som jeg har betalt vil bli refundert. Henviser til telefonsamtale med Rektor ».

Vedlagt A's brev fulgte følgende erklæring datert 15. februar 1993 fra lege Olav Martin Klepp:

« Hege er min pasient og jeg har på det sterkeste anbefalt at hun på grunn av sin helse må flytte tilbake til Risør. Hun gjorde et tappert forsøk på å starte opp ved Oslo Frisørskole, men flyttingen fra Risør til Oslo var mer enn hun kan tåle i hennes nåværende helsetilstand. Det blir ikke aktuelt for A å starte opp igjen på skolen i Oslo i overskuelig fremtid. Av

Side 439

medisinske årsaker må derfor A fortsette å bo og oppholde seg i Risør. »

A anla 27 januar 1994 søksmål for Oslo byrett med krav overfor Oslo Frisørskole AS om tilbakebetaling av kr 17.000,- med tillegg av 18% rente fra 17. februar 1993 til betaling skjer. Hennes prosessfullmektig var advokat Mie Reiersen. Oslo Frisørskole AS ved advokat Truls Bøckmann Graff innga tilsvar 16. mars 1994. Skolen påsto seg frifunnet.

Hovedforhandling ble holdt 9. september 1994. Partene og deres prosessfullmektiger møtte. For Oslo Frisørskole AS møtte varamedlem til styret, Mette Gro Eriksen, i henhold til fullmakt. A og ett vitne, rektor Kirsten Nebdal, avga forklaring.

I Partenes anførsler

Saksøkeren har i det vesentlige fremholdt:

A gjør gjeldende at årsaken til at hun sluttet på skolen var en dyp depresjon og en overhengende fare for at hun skulle få nervøst sammenbrudd. Hun erkjenner at hun alltid har vært litt « pysete av seg », men hevder at hun ved årsskiftet 1992/93 kom i en psykisk tilstand som ikke hadde noen sammenheng med dette. A hadde en meget nær venn, egentlig en kjæreste til bestevenninnen, som tok sitt eget liv 29. november 1992. Vennens dødsfall medførte en depresjon og hyppige anfall av panikkangst som gjorde det umulig for henne å bo alene i Oslo. Hun ønsket å « riste dette av seg » og å klare skolen i Oslo, men hun klarte det ikke.

A mener at det vil virke urimelig og være i strid med god forretningsskikk å gjøre betingelsene i opptaksvilkårene gjeldende, jfr. avtaleloven §36. Hun fremhever at hun måtte ta opp lån for å betale skolen første halvdel av semesteravgiften som utgjør kr 17.000,-. Det kan neppe bety så meget for skolen om man tillater tilbakebetaling i et tilfelle som det foreliggende. Skolens rektor forklarte i retten at i de åtte årene skolen hadde virket, var det bare tre elever som har hatt helsemessige problemer som hadde medført at de ikke kunne delta/måtte avbryte det oppmeldte kurs. For disse ble tilbakebetalingsspørsmålet løst med at elevene ble tilbudt - og tok imot - plass på et senere kurs. For A er imidlertid dette ikke noen mulighet.

Ved vurderingen i forhold til avtaleloven §36 må man se hen til avtalens art. Det dreier seg her om en avtale med et ungt menneske som søker om skoleplass. Det vil være svært urimelig dersom unge mennesker som opptar lån for sin utdanning, ikke får anledning til å få skolepengene tilbake ved en alvorlig sykdom av force majeure liknende art. Motpartens standpunkt er i strid med de forbrukervennlige synspunkter som preger privatretten, synspunkter som beskytter en privat part mot standardvilkår diktet av en sterkere avtalepart. Dersom man ikke vil kunne fravike avtalen i tilfeller som det foreliggende, vil det innebære en utnyttelse av unge menneskers problemer i forbindelse

med arbeid og utdanning.

A nedla slik påstand:

1. Oslo Frisørskole AS dømmes til å betale A kr 17.000,- eller et beløp som retten finner rimelig med tillegg av 18% årlig rente fra 17. mars 1993 til 31. desember 1993 og deretter 12% rente til betaling skjer.
2. A tilkjennes saksomkostninger.

Saksøkte har i det vesentlige fremholdt:

Oslo Frisørskole AS gjør gjeldende at A er bundet av sin påmelding til skolen og at hun ikke har krav på å få tilbakebetalt noen del av semesteravgiften.

Side 440

Skolens standpunkt er at den for så vidt kunne kreve den resterende del av semesteravgiften innbetalt, men har av rimelighetshensyn avstått fra dette. Skolen viser til opptaksvilkårene som er vedtatt av A.

Det bestrides at det vil virke urimelig eller være i strid med god forretningsskikk å gjøre opptaksvilkårene gjeldende overfor eleven. Skolen har behov for på forhånd å kunne forholde seg til et bestemt antall påmeldte elever. Dette er nødvendig bl.a. for at skolen skal kunne planlegge hvor mange lærere som skal engasjeres til undervisning på det enkelte kurs.

Skolen fremhever at A var bistått av sine foreldre under avgjørelsen av om hun skulle begynne på skolen. Det fremheves for øvrig at hun gjennom mange år hadde slitt med enkelte psykiske problemer og at hun også selv under partsforklaringen karakteriserte seg som « småpysete ». A tok en bevisst risiko ved å melde seg inn på en skole i Oslo. At hun likevel ikke klarte det, er et forhold som hun selv må bære risikoen for.

Oslo Frisørskole AS gjør gjeldende at man under ingen omstendigheter kan sette opptaksvilkårene til side i et tilfelle hvor eleven selv har misligholdt sine forpliktelser overfor skolen. A har selv begått kontraktsbrudd ved at innbetalingsblankett på kr 5.000,- med forfall 15. oktober 1992 først ble betalt 21. oktober 1992, og ved at innbetalingen av kr 12.000,- med forfall 15. november 1992 først skjedde 25. november 1992.

Oslo Frisørskole AS gjør atter subsidiært gjeldende at A altfor sent ga underretning til skolen om at hun ikke var i stand til å fullføre kurset. Selv om man skulle komme til at hun i utgangspunktet ville hatt krav på å få innbetalt kursavgift tilbake, må det kreves at eleven uten ugrunnet opphold gir underretning til skolen om forholdet.

Skolen bestrider at A ga noen muntlig underretning til rektor i uke 2 i 1993 om at hun ikke var i stand til å fullføre. Først i brevet 17. februar 1993 ble skolen gitt slik underretning.

Oslo Frisørskole AS nedla slik påstand:

Oslo Frisørskole AS frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

II Rettens merknader

Retten finner bevist at A ved årsskiftet 1992/93 hadde store psykiske problemer. Retten legger til grunn at det var opplevelsene omkring vennens selvmord som var den utløsende årsak til denne tilstanden. A hadde kjent ham i mange år idet han var kjæreste til en nær venninne av henne. Samme natt som B tok livet av seg, hadde han samtalt med henne på et gatekjøkken i Risør. A ble også tilkalt til hjemmet straks etter at dødsfallet hadde funnet sted; hun var på stedet før begravellesbyrået hadde kommet. I tiden etter dødsfallet bodde A og også enkelte andre av vennene til B på skift hjemme hos B's mor.

A har forklart i retten at da hun kom til Oslo for å begynne på skolen i begynnelsen av januar 1993 « satt hun oppe hver kveld og gråt ». Hun har videre forklart at hun på dette tidspunkt var i ferd med å få et nervøst sammenbrudd. Retten fester lit til disse forklaringer. Det er for øvrig opplyst at A gikk til behandling hos lege våren 1993 og at hun senere har gått til behandling hos psykolog. A har fremhevet i retten at også hun er ute av stand til å ta imot plass på et senere kurs. Dette understøttes etter hennes mening av legeerklæringen datert 15. februar 1993 fra dr. Olav Martin Klepp.

Etter det som er fremkommet under bevisførselen finner retten bevist

Side 441

at A da hun sluttet skolen hadde en sykdom som måtte kunne betegnes som alvorlig og som umuliggjorde skolegang i Oslo. Retten finner etter bevisførselen også bevist at A fremdeles er ute av stand til å ta imot plass ved den aktuelle skolen. Det rettslige spørsmål blir etter dette om A under henvisning til avtaleloven §36 har krav på helt eller delvis å få tilbakebetalt innbetalte skolepenger på tross av de vedtatte opptaksvilkår.

Ved den nærmere vurdering av dette spørsmål må det for det første legges vekt på at det dreier seg om et forholdsvis stort forhåndsinnbetalt beløp. Eleven skulle ha innbetalt så meget som kr 34000,- ved skolestart, det beløp som faktisk ble innbetalt var kr 17.000,-. Også dette er et forholdsvis stort beløp for en ubemidlet skoleelev.

Det må videre legges vekt på at skolen ikke kan sees å ha hatt særlige store ekstrautgifter forbundet med det forhold at A uteble. Det er fremkommet i retten at skolen i det aktuelle semesteret hadde engasjert 2 lærere for de 14 elevene som var påmeldt og at lærertallet ville blitt det samme også med de 13 elevene som var igjen etter at 4 måtte slutte.

Det må tilføyes at det ikke var noen venteliste dette semesteret og at A således heller ikke stengte for andre elever ved skolen. Det må også legges vekt på at A bare hadde gått noen ganske få dager på skolen før hun måtte avbryte og at skolen straks fikk muntlig underretning om at skolegangen måtte avbrytes. Retten finner bevist at rektor Kirsten Nebdal en gang i løpet av uke 2 i 1993 fikk klar muntlig underretning fra A om at hun ikke ville komme tilbake.

Etter omstendighetene i saken, og under noen tvil, finner retten at det vil virke urimelig å opprettholde bestemmelsen i opptaksvilkårene om at kurs avgiften ikke blir refundert for elev som « av en eller annen grunn ikke deltar ». Retten er av den oppfatning at private skoler i sin alminnelighet må kunne betinge seg forskuddsbetaling som ikke blir refundert. Etter rettens oppfatning må imidlertid slike vilkår kunne settes til side etter avtaleloven §36 i tilfeller hvor forskuddsbetalingen er stor og det etter de øvrige omstendighetene vil virke urimelig om ikke eleven får pengene refundert. I nærværende sak mener retten at A bør få samtlige innbetalte skolepenger refundert.

Retten vil bemerke at man anser det for å være uten betydning for tilbakebetalingsplikten at A hadde vært for sen ved betaling av enkelte terminer av semesteravgiften og at hun heller ikke hadde innbetalt mer enn halvdel av samlet semesteravgift.

Retten er altså kommet til den konklusjon at saksøkeren bør få refundert samtlige innbetalte skolepenger med tillegg av renter. Avgjørelsen har imidlertid budt på tvil. Retten er kommet til at partene bør bære hver sine omkostninger, jfr. tvistemålsloven §172 annet ledd.

Domsslutning:

1. Oslo Frisørskole AS dømmes til å betale A kr 17.000,- - syttentusen - med tillegg av 18% årlig rente fra 17. mars 1993 til 31. desember 1993 og deretter 12% rente til betaling skjer. Oppfyllelsesfristen er 2 - to - uker fra forkynnelsen av dommen.
2. Partene bærer hver sine omkostninger.